

21.12.2022

VN/4326/2022

VN/4326/2022-MMM-92

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto Valtioneuvoston selonteosta Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia VNS 6/2022 vp

Maa- ja metsätalousministeriö pitää ilmasto- ja energiastrategiaa perusteellisesti laadittuna ja katsoo, että strategian linjaukset vastaavat maa- ja metsätalousministeriön näkemyksiä. Maa- ja metsätalousministeriö osallistui aktiivisesti strategian valmisteluun sekä sen taustatyöksi valmistellun *Hiilineutraali Suomi 2035 – ilmasto- ja energiapolitiikan toimet ja vaikutukset* selvityksen ohjaamiseen. On kuitenkin todettava, että kevään 2022 jälkeen useat Suomen energian tuotantoon ja kysyntään sekä hiilineluihin liittyvät seikat ovat jo muuttuneet tai niistä on saatu uutta tietoa, joten ilmasto- ja energiastrategian skenaarioiden ja laskelmien päivittäminen jo lähiaikoina on perusteltua.

Ilmasto- ja energiastrategia, Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU) ja Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jolla edistetään Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, ja joiden avulla toteutetaan myös Euroopan unionin ilmastotavoitteita ja kansainvälisen tason sitoumuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa oman hallinnonalansa näkökulmasta ilmasto- ja energiastrategiassa erityisesti **uusiutuvan energian lisäämistä** koskevia toimenpiteitä eli muun muassa puupolttoaineiden, tuuli-voiman sekä maatalousbiomassojen osuutta sekä niiden edistämistä koskevia tavoitteita ja keinoja.

Puupolttoaineiden, kuten metsäteollisuuden sivuvirtojen (mustalipeä, kuori, sahanpuru ja teollisuuden puutähdehake) ja metsähakkeen osalta strategiassa on tunnistettu niiden merkittävä rooli uusiutuvan energian lähteenä, erityisesti lämmöntuotannossa. Strategiassa on myös kuvattu kattavasti niiden saatavuuteen, riittävyys-teen ja toimitus- ja huoltovarmuuteen liittyviä tekijöitä. Luopuminen kivihiilen käytöstä, energiapuun tuonnin päättymisen Venäjältä ja turpeen käytön väheneminen ovat jo lisänneet ja lisäävät tulevana vuosina kotimaisten puupolttoainejakeiden tarvetta. Nykytilanteessa pidämme erittäin tärkeinä strategiassa mainittuja toimenpiteitä, joilla vahvistetaan kotimaisten energiabiomassojen tarjontaa, logistiikkaa ja varastointia. Metsätalouden kannustejärjestelmään myös jatkossa sisällytettävä nuoren metsän hoitotuki toimii yhtenä kannustimena ja lisäksi on tärkeää kehittää terminaaliverkkoon nojaavia metsäbiomassan hankintaketjuja ja yhdenmukaistaa alueellisesti vaihtelevia vaatimuksia energiapuutermiinalien ympäristölupien myöntämisessä sekä kaavoituksessa käytettäviä merkintöjä. Teiden ja siltojen kunnon ylläpitäminen on tärkeää sekä ainespuun että energiajakeiden saatavuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Pidemmällä aikavälillä on tärkeää huolehtia myös puupolttoaineiden käytön hyväksyttävyydestä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla **energian toimitus- ja huoltovarmuus ja energian hinta** ovat keskeisessä asemassa paitsi energian tuotannon, myös energian kuluttajien (kotitaloudet, maatilat, alan teollisuus, kuten metsä- ja elintarviketeollisuus) näkökulmasta. Toimitus- ja huoltovarmuuteen liittyvät tekijät ovat korostuneet entisestään viime kuukausina, strategian valmistumisen jälkeen.

Kotimaisten energialähteiden käytön lisäämisellä voidaan pidemmällä aikavälillä nähdä olevan myös kansantaloudellisia hyötyjä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää perusteltuina myös toimenpiteitä, joita strategiassa on esitetty energiaturpeen huoltovarmuuden turvaamiseksi. Tähän liittyen maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että turpeen käytöllä energianlähteenä on vaikutus myös kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuteen, sillä kasvu- ja kuiviketurve kerätään energiaturvesoiden pintaosista ennen syvemmällä olevan energiaturpeen nostoa.

Tuulivoiman lisääminen on edelleen yksi keskeinen uusiutuvan energian lisäämiseen liittyvistä tavoitteista Suomessa. Tuulivoiman osalta maa- ja metsätalousministeriö korostaa myös Metsähallituksen roolia tuulivoiman rakentamisessa Suomessa ja erityisesti merituulivoimaa rakennettaessa. Tuulivoiman rakentamisella ja siirtoverkkojen kehittämisellä on myös vaikutuksia maa- ja vesialueiden kestäväan käyttöön, joten on tärkeää, että näiden yhteensovittamiseen kiinnitetään edelleen huomiota. **Vesivoiman** osalta maa- ja metsätalousministeriö korostaa myös, että toimivat vesioikeudelliset menettelyt ja patoturvallisuudesta huolehtiminen ovat edellytys vesivoimatuotannolle. Vesivoiman merkitys säästövoimana korostuu tuuli- ja aurinkovoiman osuuden lisääntyessä. Patojen kunnosta, toimivuudesta ja turvallisuudesta huolehtiminen padonomistajien toimesta, sekä patoturvallisuuden viranomaisvalvonta, varmistavat vesivoimatuotannon turvallisuutta myös väestön ja ympäristön kannalta.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa korostaa **maaseudun hajautetun pienimuotoisen uusiutuvan energian tuotannon** merkitystä sekä energian omavaraisuuden ja huoltovarmuuden parantamisen että maaseudulle syntyvän uuden yritystoiminnan näkökulmasta. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan hajautettuun uusiutuvaan energiaan kohdistuvat strategian toimet ovat oikeansuuntaisia ja toimivia. Ministeriö jatkaa maatilojen ja maaseudun pienten energiayritysten tukemista maaseudun kehittämisohjelman investointien kautta ja vuodesta 2023 alkaen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) kansallisen suunnitelman toimenpitein.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä tavoitetta **biokaasun** tuotannon ja käytön lisääntymisestä. Biokaasu ja sen edistämiseksi jo tehty ja tehtävä työ onkin nostettu strategiassa hyvin esille. Strategiassa on nostettu esille erityiskeinojen selvittäminen työkoneiden polttoöljyn käytön vähentämiseen, kuten sähköistäminen ja biokaasun käyttö. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan tämä on erittäin tärkeä kehittämisen osa-alue, sillä vaikka maataloudessa uusiutuvan energian käyttö on jo nyt hyvin yleistä, tarvitaan työkoneiden osalta vielä uutta tutkimusta, kehitystä ja teknologiaa siirtymän vauhdittamiseksi. Meneillään on myös tärkeä VN TEAS- hanke ”Kestävät käytännöt biokaasutuotannon prosessiketjuissa (KEBIO)” biokaasun tuotannon ja käytön kestävyys selvittämiseksi. **Maatalouteen liittyvien kasvihuonekaasupäästöjen** osalta toimenpiteet on linjattu keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU) ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU).

Rakennukset ja rakentaminen aiheuttavat noin kolmanneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Strategiassa linjatun mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä puun käytön edistämistä rakentamisessa. Lisäämällä puun osuutta uudis- ja korjausrakentamisessa, erilaisissa rakenteissa ja infrastruktuurissa voidaan vähentää sekä tuotannon päästöjä verrattuna fossiilisiin rakennusmateriaaleihin ja samalla luoda hiilen pitkäaikaisia varastoja. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että alan osaamista, kustannuskilpailukykyisiä puurakennusjärjestelmiä ja teollista puurakentamista sekä edistetään puun monipuolista käyttöä rakentamisessa (esim. eristemateriaalit).

Toimenpiteet ilmastomuutokseen sopeutumisiksi ovat tärkeä osa ilmasto- ja energiapolitiikan kokonaisuutta. Hiilinielujen ja -varastojen kasvattamisessa ja siten asetetun hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa merkittävä rooli on maankäyttösektorilla (LULUCF). Maankäyttösektorilla voidaan edelleen vahvistaa monin keinoin hiilinieluja ja -varastoja, vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä ja edistää sopeutumista ilmastomuutokseen. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteistä ei linjata yksityiskohtaisesti ilmasto- ja energiastrategiassa, vaan ne on sisällytetty Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan (MISU). Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että ilmastomuutoksen vaikutusten voimistuessa energia- ja teollisuussektoreiden sopeutumisesta tulee jatkossa vahvistaa kansallisen ilmastomuutoksen sopeutumis suunnitelman (KISS2030) päämäärien ja tavoitteiden mukaisesti. Strategiassa todettu tarve vahvistaa energia- ja teollisuussektoreiden ilmastomuutoksen vaikutusten ja seurausten riskienhallintaa osana ilmastomuutoksen sopeutumis suunnitelmaa edellyttää toimijoiden aktiivista osallistumista ja sitoutumista sopeutumisen suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan.

Lopuksi maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että ilmasto- ja energiastrategian ja Suomen bio- ja kiertotaloustavoitteiden toteuttamisella on olennainen kytkös. Erilaisten materiaalien kysyntä tulee kasvamaan käynnissä olevan energiamurroksen ja yhteiskunnan sähköistymisen seurauksena. Nykytilanteessa energiaksi hyödynnettävillä biomassoilla on oletettavasti tulevaisuudessa korkeamman jalostusarvon käyttöä uusissa tuotteissa. Biopohjaiset materiaalit korvaavat uusiutumattomia ja fossiilisia raaka-aineita. Tätä kehitystä esimerkiksi mustalipeän (liuennut ligniini ja muu orgaaninen aine) ja metsäteollisuuden kiinteiden sivuvirtojen uusien käyttömuotojen kehittämiseksi ja markkinoille saattamiseksi tulee Suomessa tukea kokonaisvaltaisesti ilmasto- ja energia-, biotalous-, kiertotalous- ja metsästrategioiden toteuttamisella.

Liitteet

Jakelu Ympäristövaliokunta, eduskunta

Tiedoksi